

ŽIVA ANTIKA
ЖИВА АНТИКА
ANTIQUITÉ VIVANTE

ANNÉE 68 ГОД.

ŽIVA ANTIKA

(ANTIQUITÉ VIVANTE)

revue semestrielle d'études anciennes
publiée par une rédaction de philologues classiques:

1. *Académicien Vitomir Mitevski*, professeur à l'Université de Skopje
(rédacteur en chef)
2. *Académicien Kajetan Gantar*, professeur à l'Université de Ljubljana
3. *D' Olja Perić*, professeur à l'Université de Zagreb
4. *D' Barbara Scardigli*, professeur à l'Université de Siena
5. *D' Krzysztof Tomasz Witczak*, professeur à l'Université de Łódź
6. *D' Frederik M. J. Waanders*, professeur à l'Université d'Amsterdam
7. *D' Serge Mouraviev*, chercheur indépendant, 7 rue de la Paix, 74240
Gaillard, France
8. *D' Marijana Ricl*, professeur à l'Université de Belgrade
9. *D' Peter Delev*, professeur à l'Université de Sofia
10. *D' Ratko Duev*, professeur à l'Université de Skopje

Éditeur:
Société d'études classiques
"Živa Antika"

Administration:
ŽIVA ANTIKA
Séminaire de philologie classique
Faculté de philosophie, Skopje
République de Macédoine
e-mail: zhiva.antika@gmail.com

Secrétariat de rédaction: Vojislav Sarakinski
sarakinski@gmail.com

Secrétariat technique: Marija Manasievska
Stefan Panovski

Ce numéro de la revue a été imprimé avec l'aide financière de la
Faculté de Philosophie de l'Université de Skopje

TABLE DES MATIÈRES – СОДРЖИНА

<i>Fred C. Woudhuizen: Carian: On the Luwian-Greek interface ...</i>	5–24
<i>Ratko Duev – Vojislav Sarakinski: Migrants et réfugiés dans le monde Mycénéen. Les sources écrites</i>	25–38
<i>José Roberto de Paiva Gomes: Habrosyne. The cultural politics of the archaic tyranny</i>	39–50
<i>Miroslav Izdimirski: Deportations of kurtaš workers in the Achaemenid empire according to classical literary tradition ..</i>	51–64
<i>Krzysztof Tomasz Witczak: Ovid’s letter to Sulpicia</i>	65–80
<i>Дарко Леуитнер-Стојанов – Стефан Пановски: „Сагата за Острогота“ и Codex Vindobonensis Hist. gr. 73</i>	81–98
<i>Tomislav Bogdan: Cassandra Fedele and her Dalmatian Correspondents</i>	99–124
<i>Ankica Bralić Petković – Milenko Lončar: O piscima ranosrednjovjekovnih dokumenata na istočnojadranskoj obali</i>	125–152
<i>Diana Sorić – Teuta Serreqi Jurić: Literary Aspects of Antun Vrančić’s Travelogue Iter Buda Hadrianopolim</i>	153–168
<i>Sonja Weiss: Gnosticism and Alchemy in the Virgin Martyr Ideal of Hrotsvit of Gandersheim</i>	169–182
<i>Irena Teodora Vesevska: Between east and west: Early Christian bishops from the territory of the Republic of Macedonia in historical sources</i>	183–198
<i>Barbara Scardigli: Eckart Mensching (1936-2007) e gli studiosi sui quali scrive</i>	199–206
Беседи на одбележувањето на петтата годишнина од смртта на академик Петар Хр. Илиевски	207–208
акад. Витомир Митевски	209–212
акад. Зузана Тополињска	213–215
проф. д-р Ратко Дуев	216–218
Comptes rendus bibliographiques / Критика и библиографија	219–246
Milan Grošelj. <i>Izbrani spisi</i> . Izbrala, uredila in spremna besedila napisala Nada Grošelj. Znanstvena založba Filozofske fakultete, Ljubljana 2018. 191 str. (K. Gantar)	219–221
Христо Попов и Юлия Цветкова (eds.), <i>ΚΡΑΤΙΣΤΟΣ. Сборник в чест на професор Петър Делев</i> . Су. „Св.Климент Охридски“ – Исторически Факултет, Национален археологически институт с музей Българска Академия на науките, Софија, 2017, pp. 688. (M. Манасиевска)	222–226

Dominique Muillez et Zissis Bonias (eds.). Thasos. Métropole et colonies. Actes du symposium international à la mémoire de Marina Sgourou, Thasos, 21-22 septembre 2006. Recherches franco-helléniques V. École française d'Athènes, 2017. pp. 450. (B. Саракински)	226–231
C. J. King, <i>Ancient Macedonia</i> , London – New York: Routledge, 2017. pp. xxi, 307. (S. Panovski)	231–236
Michał Bzinkowski, <i>Masks of Charos in Modern Greek demotic songs, sources, representation and context</i> . Kraków. Jagiellonian University Press 2017. Pp. 171. (M. Manasievska)	236–238
Вера Битракова Грозданова, <i>Лихнид и Дасаретија</i> , Македонска академија на науки и уметности, Скопје 2017, стр. 475 [Vera Bitrakova Grozdanova, <i>Lychnidos et Dassaretie</i> , Macedonian Academy of Sciences and Arts, Skopje 2017, pp. 475]. (S. Blaževska)	238–242
Часлав Д. Копривица. <i>Ното тахитус. Елементи философије спорта</i> . Укронија, Београд, 2018. ISBN 978-86-6002-020-0, стр. 442. (Д. Тошева)	242–246
Indices	247–252
Procédures et lignes directrices – Guide de présentation	253–254
Submission guidelines – Style sheet	255–256

реликви во Константинопол според сведоштвата на западните патници од 14ти и 15ти век“ од И. Попова. Петтиот труд на А. Стрзова, ни ја презентира збирката на Петар Матеев, која е богата со интересни археолошки и историски предмети, и носи наслов „Глинени таблички, индијански лулиња и рапери: некои докази за малку познатата збирка на Петар Матеев за библиотеката Хотел (1930)“. Последниот труд од оваа целина како и на целиот зборник е оној на В. Станев, со наслов „Армијата и Бугарските партизани“ дава увид во дејствијата на бугарската армија за време на втората светска војна, како и нејзините тактики за избегнување на директното учество во битките.

Како што може да се согледа, зборникот не го обединува една историска тема, ниту еден период, туку една идеја – благодарноста кон проф. Делев и скромниот знак на внимание на неговите ученици и соработници. Токму затоа, станува збор за навистина сложен и голем потфат, а решението да се подели во соодветни целини е навистина корисно, особено ако зборникот го користи некој кој не е специјалист за сите научни области што се застапени. Но приредувачите на зборникот се справиле одлично со сите вакви предизвици. Дури, може слободно да се каже дека приредиле богата и интересна научна збирка, која целосно соодветствува на својот главен наслов.

Марија Манасиевска
Докторанд на Филозофскиот
факултет во Скопје

DOMINIQUE MUILLEZ et ZISSIS BONIAS (eds.). *Thasos. Métropole et colonies. Actes du symposium international à la mémoire de Marina Sgourou*, Thasos, 21-22 septembre 2006. Recherches franco-helléniques V. École française d'Athènes, 2017. pp. 450.

Понекогаш навистина тешко може да се појми колку бавно се движат нештата во академските кругови; показ за тоа е и големиот зборник, кој се наоѓа пред нас. Зборникот „*Тасос. Метропола и колонии*“ произлегува од научната средба што пред цели дванаесет години ја приредија XVIII ефорат за праисториско и античко наследство и Француската школа во Атина, во спомен на грчкиот археолог Марина Згуру. Сè до својата прерана смрт – на само четириесет и тригодишна возраст – Згуру го водеше не само овој ефорат, туку раководеше и со проектот за отворање на постојаната поставка во новиот археолошки музеј на островот. Нејзините соработници и колеги со особена почит зборуваат за нејзиното сеопфатно и длабоко познавање на материјалот во депоата на Музејот и за увидот што го имала во археолошките наоди. Нејзин последен проект беше изложбата посветена на Теоген од Тасос, херојот на Олимписките игри, со наслов „Теоген од илјада победи“ – приредена по повод одржувањето на современите Олимписките игри во Грција, и до денешен ден поставена во музејот на Тасос.

Дванаесет години подоцна, под уредништво на Доминик Муије и Зисис Бониас, најпосле излегува од печат зборникот на трудови од оваа научна средба. Тој содржи вкупно дваесет и четири труда, кои зафаќаат вкупно 450 страници во А4 формат; три труда во меѓувреме се објавени во други научни изданија, зашто станувало збор за извештаи од (тогаш) најновите ископувања, кои би ја загубиле смислата ако се објават со задоцнување. Веднаш се забележува вислинското изобилство од илустративен материјал: секоја статија е придружена со

десетина схеми, карти, цртежи и црно-бели фотографии; понекогаш, обемот на илустративниот материјал го надминува и обемот на самиот труд на кој се однесува; со оглед на тоа што станува збор за трудови од областа на археологијата, ова треба да се сфати како исклучително позитивна одлика на зборникот.

Да минеме и на неговата содржина. Иако не е поделен и систематизиран на посебни делови или поглавја, низ предметот на секој труд може лесно да се согледа концепцијата на уредниците. Откако ќе се постават основните одредници на природната околина и животната средина на островот, се следи развојот на населеноста почнувајќи од неолитот; во продолжение, во два труда се разгледува општествено-политичката и воената сцена на Парос кон крајот на VIII век ст.е. – но и на Тасос за време на пароската колонизација – и тоа преку ликот на прочуениот поет Архилох. По нив, следат прилози посветени на топографијата и архитектурата, на керамиката, ситната пластика и скулптурата, а на крајот и на нумизматиката и епиграфијата на Тасос. Секоја од овие помали предметни низи содржи трудови во кои се сумираат поновите резултати од ископувањата, но и синтези што несомнено ќе направат овој том да стане референтна библиографска единица за изучувањето на Тасос и неговата пераја.

Зборникот почнува со трудот на Лоран Леспе, во кој се обработува *проблемот на природната околина на Тасос во светлина на поновите геoarхеолошки истражувања* (11–24). Авторот истакнува дека крајбрежјето на Тасос се одликува со висок степен на „подвижност“, т.е. на непостојаност, што се објаснува на два начини: и со зголемувањето на нивото на морето, и со самата континентална динамика, која предизвикува појава на големи делти и крајбрежни рамнини. Со изучувањето на рамнините и речните сливови излегува на виделина клучната улога на случувањата во I илјадалетие ст.е., време на забрзан развој и просторно планирање, кои стануваат еден вид референтен праг во видоизменувањето не само на околината на населбите, туку и на самиот пејзаж. Со мошне сличен пристап, Жил Синтес ја следи *динамиката на менување на природната околина во рамнината Лименас*, и тоа токму во текот на I илјадалетие ст.е (25–36). Според авторот, топографијата на островот во тоа време била испресечена во поголема мера, одошто денес; во првите векови на класичната антика, под влијание на засилената човечка активност на островот, започнал процес на колувијација, кој постепено ги затскривал топографските различности. Иако веројатно ја олеснило изградбата на главниот бедем околу полисот, оваа колувијација ги изместила коритата на главните водотеци, со што била запрена природната дренажа. Без оглед на ова, колувијацијата продолжила, со што отстранувањето на секундарно натрупаните карпи и почва денес е речиси невозможно. Од овие проблеми се засегнати и авторите на следниот труд, Зисис Бониас и Мишел Брине, кои ја претставуваат *археолошката карта на Тасос* (37–46), или поточно, ја прикажуваат методологијата за една еколошка анализа на системот на населување, развој и циркулација на луѓе во подолг временски кадар. Овој труд дава широка скица не само на геолошката историја на островот Тасос, туку и на модалитетите на искористување на суровините на богатата тасоска пераја на копното.

Следуваат два труда кои поодблизу се задржуваат врз наследството, културниот идентитет и животниот пат на поетот Архилох. Анагностис Агеларакис и Фотини Зафиропулу го обработуваат *военото наследство на предците на Архилох преку една пароска полиандрија* (47–64). Според нив, најстарите познати полиандрии – заеднички гробници на војници – во хеленскиот свет се двете гробници во месноста Паројкија на Парос, кои фрлаат светлина врз воените и општествено-политичките услови во мугрите на полисот. Загинатите биле погребани на симболичен начин, како група, што навестува погребување на државна сметка; тоа, пак, го покажува нивниот статус како граѓани и нивното

учество – дури и постхумно! – во функционирањето на градот. Авторите претпоставуваат дека на Парос во VIII век ст.е. веќе биле цврсто воспоставени идентитетот и целите на заедницата, како и административните процеси на донесување одлуки, неопходни за преземање амбициозни потфати во обидите да се колонизира тракомедонското крајбрежје и северниот Егејски басен воопшто. Поблизу до самиот Архилох пристапува Франсоа Салвиа, кој го обработува престојот на Архилох како војсководец на Тасос, заедно со заповедникот Главкос, и неговото враќање на Парос (65–112). Престојот на Архилох на Тасос и битките што ги водел на перата се врзуваат со обидите на Парос да се основа крајбрежна населба меѓу Стримон и Исмара, поддржан и со експедиција од илјада нови колонисти. Хронологијата на настаните се потпира врз критична референтна точка – затемнувањето од април 648 ст.е., кое на Парос можело да се набљудува како целосно затемнување.

Со трудот на Ангелики Симоси, која пишува за „затвореното“ *воено пристаниште на Тасос* (113–122), минуваме на теми од животот на самиот град и неговата заедница. Ова пристаниште се наоѓало во срцето на полисот и претставувало продолжение на копненото утврдување во правец на морето. Силните одбранбени бедеми влегувале во водата оставајќи тесен отвор од околу дваесет метри, низ кој се разминувале триерите што влегувале и излегувале. На повеќе точки, утврдувањето било засилено со кули, од кои две целосно го затворале пристапот во пристаништето. На исток од „затвореното“ воено пристаниште се наоѓало трговското пристаниште, кое ја заокружувало топографијата на античкиот град. Токму со трговијата и економските активности се занимава трудот што следи, во кој Јоргос Санидас ги разгледува *економските активности во урбаниот простор на полисот од VII до IV век ст.е.* (123–142). Според Санидас, дури и градската средината на архајскиот и класичниот Тасос била простор во кој се одвивале најразнолики економски активности, дури и ископување руда на самата акропола. Економската врска меѓу живеалиштето и суровините траела низ целиот период на полисна самостојност. Според истражувањата на авторот, главна одлика на урбаниот простор на Тасос била токму двојната артикулација на просторот, од една страна меѓу приватниот и колективниот економски простор, а од друга страна меѓу просторот за производство и размена. Сепак, наспроти оваа инвентивност во уредувањето на секојдневните активности во градот, светот на мртвите останал длабоко традиционален; за тоа пишуваат Стратис Пападопулос, Василија Папалазару и Софија Цуцубеи, кои ја обработуваат не само *некрополата на стариот Тасос*, туку и тамошната *работа на Марина Згуру во последните десетина години од нејзиниот живот* (143–158). Всушност, овој труд претставува резиме на археолошката активност на Згуру, особено при раководењето со ископувањата на некрополата на Тасос; освен археолошките податоци, текстот содржи и архео-антрополошка студија на некрополата и нејзините богатства. Меѓу прилозите особено се истакнуваат бронзената хидрија со претстава на Дионис и пантер, бронзеното огледало со Пан и Ерос, златните дијадеми од локалитетот Султу и исклучително убавите фигурини од Миронис.

Во продолжение следат два труда кои се задржуваат врз проблеми од градежништвото. Тони Козељ и Мануела Вурх пишуваат за *граббата со параскени на полисната агора* (159–198); истиот прв автор заедно со Мари Франсоаз Бијо се осврнува и врз *покривната конструкција на една градба од VI век ст.е.* (199–244). На самата меѓа на агората, меѓу остатоците на булеварниот и на североисточната зграда, се наоѓаат урнатините на базиликата, делумно изградена врз остатоци од објектот со параскени во облик на буквата П; и овој објект стои врз темелите на претходна градба, сосем близу до други траги од изградба. Свкупноста на градбите навестува дека се случила повторна употреба и прераспоредување на градежните елементи. Од оние, пак, кои останале на свое-

то место се издвојува забатот со сима со приказ на копјаници и стрелци, со кружен акротерион и горгонејон во средината. Посведочен во светилиштето на Херакле, во светилиштето на Артемида, во Алики, а можеби и на Тесмофорионот и на агората, овој систем на покривање според сè бил изработен од лаконски мајстори.

Во продолжение, Марија Николаиду и Јоана Патера пишуваат за *присутството на граѓани на Тасос источно од Неаполис* (245–258). Имено, еден дел од тасоската пераја се протега и источно од стариот Неаполис; на еден рид западно од месноста Кајала е откриена утврдена населба со бедем од крајот на IV век ст.е., составен од правоаголни темелници и зачуван до височина од 2,5 до 5 метри. Оваа населба се идентификува со Аконтизма, позната од пишаните извори од римско време како станица на Виа Егнатија. На еден рид западно од Кавала, пак, е најдена утврдена крајбрежна населба од крајот на VI век ст.е., веројатно една од многуте трговски испостави наспроти Тасос, преку кои се искористувала внатрешноста богата со дрво и метали. Сè уште во сферата на економијата, Стефанос Гимасидис пишува за *првите хеленски трговски амфори и за економскиот систем на северот* (259–292). Според авторот, најновите откритија укажуваат дека најстарата организирана комерцијална мрежа во историско време била воспоставена во северниот дел од Егејскиот басен; за прв пат во бронзеното време, тука преработените земјоделски производи циркулирале во амфори од мошне прецизно определен вид; развојот произлегол од значителните промени во организацијата на економијата, специјализацијата на производството и создавањето вишок, што отворило пат и за важни нови политички случувања.

Следуват неколку статии посветени на занаетчиството и ликовната уметност. Ан Кулие пишува за *сликарот на „лавовите што танцуваат“ како пресвртница во проучувањето на керамиката во северна Јонија во VII век ст.е* (293–308). Авторката нуди нов поглед врз кариерата на еден надарен сликар, кој е избилно застапен во светилиштето на Артемида на Тасос; меѓу триесетината вази што му се припишуваат нему или на неговата работилница, се јавуваат и нови облици, како чинијата со извртени рачки и стоечката чинија за овошје. Активноста на овој сликар од последната четвртина на VII век ст.е. може да не воведе во не сосем јасните почетоци на фигуралните претстави на керамиката од северна Јонија. И темата на следниот труд се однесува на керамиката; во него, Жан-Жак Мафр дава *прелиминарни забелешки за црвенофигуралната керамика од Тасос* (309–320). Станува збор за три делумно зачувани алабастри со претстави на мајнади и за мошне квалитетна хидрија на која е претставено заминувањето на Триптолем. Овие наоди го потврдуваат скромниот интерес на жителите на Тасос за атичката црвенофигурална керамика, која ја увезувале, но не се обидуваале да ја имитираат. Во продолжение, Џеки Козловски се осврнува на *прстеневидните вази со хидрии од светилиштето на Деметра на Тасос* (321–334). Од 1962 година, кога започнале ископувањата, светилиштето на ридот Евреокастро на Тасос дало изобилство керамички материјал во облик на фигурини и садови. Меѓу керамиката се издвојува една мошне особена категорија на композитни, прстеневидни вази со минијатурни хидрии на врвот. Тие се несомнено најбројните и најпрепознатливите наоди на ова светилиште; според сè, во архајско време се користеле само во одредени ритуални практики во чест на женски божества, особено на Деметра.

Катерина Бехци и Елефтерија Теодоруди ја обработуваат *работилницата за амфори во Лименарија на Тасос од хеленистичко време* (335–342). Во текот на две кампањи во урбаната зона на денешна Лименарија е најден дел од градба, веројатно работилница, која се користела од IV век ст.е. до римско време. Разновидните наоди се најдоброто сведоштво за функцијата на градбата: најдени се голем број амфори со тенки основи, полици за амфори, горен дел од

калап за глинени ламби, фрагменти од теракотна кула, печати за амфори, алати за обработка на глина и една јама, во која се фрлаат отпадот. За разлика од претходниот труд, прилогот на Стефани Хизком Хаџи не се задржува толку врз материјалите, туку поскоро врз *техниката, иконографијата и стилот на ситната пластика од Тасос од архајскиот период* (343–356). Анализата на архајските теракотни фигурини од светилиштето на Артемида на Тасос ја потцртува оригиналноста на производите од локалната работилница. Ликовните мотиви на пластиката од Тасос се позајмени од надворешни модели со различно потекло, а брзото усвојување на туѓите практики отворило пат за создавање на несекојдневни стилски и иконографски синтези. Авторката одбира неколку репрезентативни примери кои фрлаат светлина врз процесот на создавање типови, но го илустрираат и развојот на стилскиот и иконографскиот репертоар на ситната пластика од архајски Тасос. Во продолжение, Катерина Хрисантаки-Нагл ни го претставува *теракотниот саркофаг-ларнакс од некрополата на Галепсос* (357–368). Овој теракотен ларнакс е постар наод, кој датира уште од 1977 година; бил наменет за детско погребување, а украсен е со релефна сцена со Одисеј и Полифем, втисната со помош на цилиндричен печат. Изработен во локална работилница од Галепсос кон крајот на VI век ст.е., саркофагот сведочи за тесните уметнички врски меѓу метрополата и нејзината колонија, како и за заедничкото производство на керамика различна од онаа на Парос. Преминот кон погребувањата и светот на мртвите го продолжува Бернар Холцман, кој обработува еден *фрагмент од надгробна стела во т.н. „строг“ стил* (358–368). Авторот ги разгледува морфологијата, иконографијата и датирањето на овој голем споменик со педимент; општиот развој на надгробни плочи со педименти; надгробните плочи на жените на Тасос, но и визуелните одлики на втората генерација споменици во „строг“ стил. Целината ја заокружува Константина Пануси, која го анализира *мотивот ἀρχιτόκος на надгробните споменици и проблемот на смртта при породување* (381–392). Истражувањето тргнува од фактот што во хеленската фунерарна уметност речиси и да не се спомнува причината за смртта, освен во два случаи: кај жени кои починале при породување и кај војници кои починале во битка. Познато е дека ваквата смрт на војниците се сметала за „чесна смрт“; авторката се задржува врз специфичниот жанр на надгробни споменици на родилки и го споредува со воените споменици, со цел да испита дали и двата вида споменици носат иста порака.

Зборникот привршува со трудови посветени на архитектонската скулптура, нумизматиката и епиграфијата. Артур Милер ја анализира *„летечката“ фигура на пеплофорос од североисточната периферија на Агората* (393–406). Станува збор за мал мермерен акротерион со женска фигура, преупотребен во протобизантиски ѕид, а компетиран во 2008 со еден новопронајден фрагмент. Ова е единствениот пример на архитектонска скулптура на Тасос; датиран е во втората половина на IV в. ст.е., а димензиите на статуата навестуваат дека го украсувала педиментот на една мала правоаголна грабда на т.н. плоштад на Теорите (сега „плоштад на Харитите“), веројатно храм посветен на Александар. Во следниот труд, Оливије Пикар пишува за *Тасос и неговите монети како показ за политиката на една регионална метропола* (407–422). Авторот ги анализира монетарните типови и стандарди во содејство со циркулацијата на монетите (и зачестеноста на оставите) како вредно сведоштво за полисната политика на Тасос. Градот користел три последователни монетарни системи: тип со силен кој крева мајнада, тип со претстава на боговите-заштитници (Дионис и Херакле), и бронзите од царско време. Тие соодветствуваат со различните полисни политики: амбицијата на градот да основа рударска испостава на копното; одбранбената политика против соседните сили, најпрвин Атина, а потоа Македонија; и најпосле, местото на градот во Империјата. *Тасос и неговите колони според монетите* (423–432) ги проучува и Мари-Кристин Марсејежи. Монетите

на колониите на Тасос се одличен извор за односите меѓу метрополата и нејзините колонии – Галепсос, Ојсима, Неаполис, тасоската пераја и Филипи како полис, а потоа и како римска колонија. Од сите нив, иконографијата на монетите на Неаполис се разликува од другите, а и монетите на Неаполис се помалку застапени во наодите од француските ископувања на островот. Напротив, иако Кренида мошне брзо по основањето паднала под македонска власт и била преоснована како Филипи, во иконографијата на монетите на тасоската пераја и на Филипи јасно се гледа врската со Тасос. Последната статија во зборникот се однесува на епиграфијата, поточно на *натписите од Алики на Тасос* (433–450), за кои пишува Ив Гранжан. Во трудот се претставени седум куси натписи, зачувани целосно или во фрагменти, најдени на полуостровот Алики на југоисточниот дел на островот. Шест од нив се врежани на блокови, преупотребени во една од двете базилики што го замениле паганскиот храм во ранохристијанско време; последниот натпис, најден во северозападниот дел на островот, се смета за *pierre errante* и треба да се поврзе со претходните шест. Оваа мала збирка содржи молитва за добра пловидба и четири посвети по повод патувањата на полиските службеници околу островот. Релјефот на Херакле, кој се наоѓа на една од овие посвети, можеби значи дека храмот што бил изграден на полуостровот кусо време по доаѓањето на колонистите не бил посветен само на Аполон.

Ова е, во куси црти, содржината на зборникот „Тасос. Метропола и колонии“, којшто искрено му го препорачуваме на секој специјалист. Ефектите од доцнењето на неговото издавање речиси воопшто не се чувствуваат, зашто прикажаните синтези имаат потрајна вредност, која не се менува со последните археолошки ископувања; освен тоа, кај поголемиот дел од трудовите се забележува дека авторите ги обновиле текстовите и ја искористиле можноста да понудат значително збогатени верзии на нивните првични текстови, проширени и со наоди од последнава деценија. За крај, треба да се истакне дека трудовите во зборникот ни случајно не се наменети само како израз на почит кон ценетата колешка и соработничка Марина Згуру; нивната природа, се чини, е многу повеќе од парадна и свечена. Станува збор за сериозни, детални и високо стручни текстови кои на најубав начин ја исполнуваат надежта на приредувачот Доминик Муије – дека овој том, на некој начин, ќе значи чекор напред во истражувањата на Тасос. Можеби е точно дека не секој античар ќе најде во него нешто блиско до сопствениот интерес; но, за секој истражувач на Тасос, тракомакедонското крајбрежје и северот на Егејскиот басен, овој зборник мора да претставува неодминливо четиво.

Војислав Саракински
Филозофски факултет

C. J. KING, *Ancient Macedonia*, London – New York: Routledge, 2017. pp. xxi, 307.

This is the first narrative history of ancient Macedonia after nearly three decades, and as such will create interest not only among scholars, but the general public as well. As C. King point out in the Preface, the aim is a general account on the rise and fall of the Macedonian monarchy, an account that is both informative and explorative and would be simultaneously useful for undergraduates, graduate students, scholars as well as the general public.

PROCÉDURES ET LIGNES DIRECTRICES

Živa Antika («*Antiquité vivante*») publie des articles qui apportent une contribution originale à tout domaine des études classiques, ainsi qu'à notre connaissance de l'Antiquité en général. Cela inclut langues et littératures grecques et latines, philosophie, mythologie et religion, histoire ancienne et archéologie, art, architecture et culture – de l'aube de la civilisation classique, jusqu'au 6ème siècle ap. J.-C., aussi bien que la réception et les influences classiques dans les siècles suivants.

Nous encourageons particulièrement les œuvres centrées sur les anciens peuples et les tribus des Balkans, leur histoire, leur art et leur culture, ainsi que leurs interactions avec la sphère gréco-romaine classique.

Enfin, nous publions des études épigraphiques, numismatiques et archéologiques avec un impact notable sur la recherche philologique et historique de l'espace et du temps auxquels *Živa Antika* est dédiée.

En principe, *Živa Antika* publie des articles dans toutes les langues globales de communication scientifique. Par tradition, les articles en langues slaves méridionales sont également acceptés; cependant, veuillez consulter la note ci-dessous.

La longueur standard d'un article est jusqu'à 11000 mots, y compris les notes. Généralement, les articles de plus de 16000 mots ne sont pas considérés pour la publication. Toutes les exceptions sont laissées à la discrétion du Comité de rédaction.

Un résumé de 300 mots maximum doit être inclus au début de votre soumission. Dans le cas où vous soumettez un manuscrit écrit dans une langue slave méridionale, un résumé complet en anglais (500-1000 mots) devrait être inclus sur la dernière page.

Tout le texte du manuscrit doit être en Unicode.

Les soumissions doivent être envoyées au format .doc(x) et .pdf à une des adresses électroniques listées, de préférence au secrétaire du Comité de rédaction.

Sauf dans le manuscrit, les dessins et les photographies en niveaux de gris doivent également être inclus comme fichiers distincts. Les fichiers-image doivent avoir une résolution minimale de 300 dpi.

Une fois acceptés par le Comité de rédaction, les manuscrits sont envoyés à deux évaluateurs externes, qui sont invités à soumettre leur évaluation dans les 30 jours. Dans le cas où l'article soumis est accepté pour publication, les auteurs reçoivent des preuves et sont priés de vérifier la version finale de leurs articles et de fournir leurs commentaires dans une semaine. En absence de réponse, l'article est publié dans son état actuel.

Les auteurs sont priés de consulter et de suivre notre Guide de présentation, tel que décrit ci-dessous. Les articles qui ne suivent pas ce Guide ne seront pas considérés pour la publication.

GUIDE DE PRÉSENTATION

1. Forme et longueur

a. Comme indiqué dans les Lignes directrices, *Živa Antika* publie des articles dans toutes les langues globales de communication scientifique. Les articles en langues slaves méridionales sont également acceptés.

b. Un résumé de 300 mots maximum doit être inclus au début de votre soumission.

c. La longueur standard d'un article est jusqu'à 11000 mots, y compris les notes.

d. Une bibliographie devrait être fournie à la fin de l'article, contenant les informations bibliographiques complètes concernant les ouvrages cités.

e. Dans le cas où vous soumettez un manuscrit écrit dans une langue slave méridionale, un résumé complet en anglais (500-1000 mots) devrait être inclus sur la dernière page.

2. Style de citation et format des renvois

a. De préférence, toutes citations doivent être mises en notes de bas de page. Le référencement dans le texte, qui perturbe le flux de texte, doit être évité.

b. La citation devrait suivre la feuille de style de la MLA, principalement utilisée dans les arts libéraux et les sciences humaines. Par exemple,

Chadwick, John. *Linear B and Related Scripts*. Berkeley, Calif., University of California Press, 1997.

Илиевски, Петар Х. *Појава и развој на писмото, со посебен осврт кон постојаноста на словенската писменост*. МАНУ, Скопје, 2001.

Papazoglou, F. "Stèles anthropomorphes et amorphes de Pélagonie". *Živa Antika* 27.1 (1977), 135–150.

Петрушевски, М. Д. „Дефиницијата на трагедијата кај Аристотела и катарсата“. *Годишен зборник на Филозофскиот факултет* 1.1 (1948), 1–17.

c. Les abréviations des auteurs et ouvrages anciens devraient être conformes à la pratique de l'*Oxford Classical Dictionary*; les abréviations des *corpora* de documents anciens devraient suivre la pratique de la *SEG* et de *L'Année Épigraphique* pour les inscriptions, et celle du *Checklist of Editions of Greek, Latin, Demotic and Coptic Papyri, Ostraka and Tablets* publié par l'Université Duke.

3. Autres particularités

a. Les notes de bas de page commencent par des majuscules. Les remerciements sont signalés dans une note non numérotée, marquée d'un astérisque, devant la première note.

b. Les auteurs devraient avoir tendance à conserver le texte grec. La translittération du grec devrait être évitée.

c. Généralement, les portées numériques ne sont pas abrégées (par exemple, 217–255), à moins qu'elles ne se composent de 4 chiffres ou plus (par exemple, 2142–68).

d. La numération des notes de bas de page viennent après, pas avant la ponctuation (par exemple « ... trouvé chez Hérodote.²⁴ », pas « ... trouvé chez Hérodote²⁴. »).

SUBMISSION GUIDELINES

Živa Antika publishes papers that make an original contribution to all areas of knowledge covered by the notion of Classics, as well as to our knowledge of Antiquity in general. This includes Greek and Latin language and literature, philosophy, mythology and religion, ancient history and archaeology, art, architecture and culture – from the dawn of the Classical civilisation until the 6th century AD, as well as later classical reception and influences.

We especially encourage works focused on the ancient peoples and tribes of the Balkans, their history, art and culture, as well as their interactions with the classical Greco-Roman sphere.

Finally, we publish epigraphical, numismatic and archaeological studies with a notable impact on the philological and historical research of the space and time to which *Živa Antika* is dedicated.

In principle, *Živa Antika* publishes papers in all languages of global communication among scholars. By tradition, papers in south Slavic languages are also accepted (however, please see the note below).

The standard length of an article is up to 11,000 words, including notes. Articles longer than 16,000 words are usually not accepted for publication; all exceptions are left to the discretion of the Board of Editors.

An abstract of up to 300 words should be included at the beginning of your submission. If the paper is written in a south Slavic language, an extensive summary in English (500-1000 words) should be included on the last page.

All text in the manuscript must be in Unicode.

Submissions should be sent in both .doc(x) and .pdf format to one of the e-mail addresses listed, preferably to the secretary of the Board of Editors.

Except within the manuscript, drawings and grayscale photographs should also be included as separate electronic files. The image files should have a minimum resolution of 300 dpi.

Once accepted for the review process by the Board of Editors, manuscripts are sent to two external reviewers, who are requested to submit their evaluation within 30 days. If accepted for publication, the authors receive proofs and are requested to check the final version of their articles and provide the editorial board with their comments within a week. In the absence of a response, the article is published in its current state.

Authors are kindly requested to consult and follow our house style, as described in the Style sheet below. Articles that do not follow the style sheet will not be taken into consideration for publication.

STYLE SHEET

1. Form and Length

a. As stated in the Submission guidelines, *Živa Antika* publishes papers in all languages of global communication among scholars. Papers in south Slavic languages are also accepted.

b. An abstract of up to 300 words should be included at the beginning of your submission.

c. The standard length of an article is up to 11,000 words, including notes.

d. A bibliography should be supplied at the end of the article, containing the full bibliographic information concerning the works cited.

e. If the paper is written in a south Slavic language, an extensive summary in English (500-1000 words) should be included on the last page..

2. Referencing and citation style

a. Preferably, all referencing and citation should be included in the footnotes. In-text referencing that disrupts the text flow must be avoided.

b. Referencing and citation should follow the traditional MLA Style Sheet, predominantly used in the liberal arts and humanities. E.g.,

Chadwick, John. *Linear B and Related Scripts*. Berkeley, Calif., University of California Press, 1997.

Илиевски, Петар Х. *Појава и развој на писмото, со посебен осврт кон поче-тоците на словенската писменост*. МАНУ, Скопје, 2001.

Papazoglou, F. "Stèles anthropomorphes et amorphes de Pélagonie". *Živa Antika* 27.1 (1977), 135–150.

Петрушевски, М. Д. „Дефиницијата на трагедијата кај Аристотела и катарса-та“. *Годишен зборник на Филозофскиот факултет* 1.1 (1948), 1–17.

c. Abbreviations of ancient authors and works should conform to the practice of the Oxford Classical Dictionary; abbreviations of standard corpora of ancient documents should follow the practice of the *SEG* and *L'Année Epigraphique* for inscriptions, as well as the practice of the *Checklist of Editions of Greek, Latin, Demotic and Coptic Papyri, Ostraca and Tablets* published by Duke University.

3. Other peculiarities

a. Footnotes begin with capital letters. Eventual acknowledgments are mentioned in an unnumbered note, marked by an asterisk, before the first footnote.

b. Authors should always tend to keep Greek text; transliteration of Greek should be avoided.

c. Numeral spans are usually not abbreviated (e.g., 217–255), unless consisting of 4 digits or more (e.g., 2142-68).

d. Footnote numbers come after, not before punctuation (e.g. "... found in Herodotus.²⁴", not "... found in Herodotus²⁴."